

ЖИЗНЕОПИСАНИЕ

*Евгения Прибыльская
Художник – член МОССХ **

1880–1907 г[оды]. Я родилась в 1880 ¹ году в семье железнодорожного служащего: отец мой был начальник станции Рыбинск ²-товарная, а в конце жизни в 1903 г[оду] – ревизор движения Москово-Виндаво ³-Рыбинской дороги. Окончила Рыбинскую [Марчивскую] гимназию и, хотя с детства имела склонность к рисованию, но по семейным обстоятельствам художественное образование получила поздно, уходя на время из школы и опять туда возвращаясь. Окончила Киевское художественное училище в 1907 г[оду].

1908–1910 г[оды]. Киевский музей ⁴ с исключительно богатыми декоративными коллекциями по народному искусству так

меня увлек, что я, в то время начинающий живописец, сильно полюбила декоративное искусство и совершенно ушла в изучение украинского народного искусства и его старинных образцов, много зарисовывала в музее, ризницах и частных коллекциях и стала работать по декоративной композиции. Сделанные мною в то время зарисовки с тканей и вышивок XVIII столетия ризниц Софийского собора и Лавры ⁵ обратили на себя внимание историка искусства профессора Адриана Викторовича Прахова ⁶ и художника Михаила Васильевича Нестерова ⁷, членов Киевского кустарного общества, и это общество дало мне заказ на зарисовки для вышивок и композиции,

а вслед за ним это сделало и Полтавское губернское земство, присоединив к этому еще и заказы на старинные ковры. Я в то время рисовала много, зарисовывая не только старину, но и современные крестьянские пряники, рушники и писанки очень звонкой веселой окраски.

1910–1913 г[оды]. В половине октября 1910 г[ода] я была приглашена для организации и художественного руководства кустарным пунктом по вышивке и ковроткачеству в село Скопцы Полтавской губернии Переяславского уезда (ныне Киевской обл[асти])⁸ А. В. Семиградской⁹, другом уже отбывшего свой срок шлиссельбуржца Иванова¹⁰, строившей в то время в селе Скопцы высшее начальное училище и народный дом, навлекая на себя недовольство соседей и угрозы губернатора, особенно поручительством за поднадзорных политических, которым оказывала гостеприимство. Будучи членом нелегальной тогда организации Красного Креста помощи политическим¹¹, она была всегда в хлопотах по организации передач в тюрьмы и в постоянных разъездах. Кустарное дело, живя сама в Киеве, она всецело доверила мне.

В небольшом одноэтажном старом доме в кабинете разместилась подготовительная школа к высшему начальному еще строившемуся училищу, в столовой – раздаточный вышивальский пункт, в зале – ковроткацкая мастерская, в кухне – красильня. Так как кустарное дело бесконтрольно было доверено мне, я ушла в него с головой, работая часто и по ночам над рисунками и подготавливая работы для раздачи вышивальщицам, т[ак] к[ак] потребность в этих работах среди населения росла, а отпускать приходящих без работы не хотелось. Ковровое дело, кроме подготовки всех шерстей, требовало для каждого ковра шаблоны в размере самого ковра – это тоже брало время, а днем его не хватало, т[ак] к[ак] приходилось работать с ковроткачицами и вышивальщицами, которых еще надо было обучать. Декоративной вышивки в Скопцах до того времени не делали, вышивали только рубахи¹², а ковры относились к преданиям старины. Тем не

менее, в той и другой отрасли работы на третий год существования пункта стали выделяться талантливые люди из молодежи. Среди вышивальщиц хорошо чувствовала цвет и сочно укладывала шов декоративного шитья пятнадцатилетняя Ганна Собачко¹³ (ныне мастер народного искусства и член МОССХ), заявившая вскоре о себе декоративными композициями на бумаге, а среди ковроткачих четырнадцатилетняя Наталия Вовк¹⁴ (ныне мастер народного искусства, бригадир всех крупных современных гобеленов Украины и исполнительница в них лиц) уже тогда прекрасно осваивала технику ковроткачества, а при крашении и подборе шерстей тонко чувствовала цвет, обнаруживая талант колориста. И среди рядовых, казалось, вышивальщиц обнаруживались также талантливые люди: некоторые рисовали рушники для украшения комнат на бумаге. Я стала их покупать.

1913–1915 г[оды]. В 1913 г[оду] в марте м[еся]це в Петрограде открылась 2-ая Всероссийская кустарная выставка, на которой были выставлены работы кустарного пункта, руководимого мною. По желанию А. В. Семиградской он был назван «кустарный пункт Семиградской и Прибыльской». Дело было награждено большой серебряной медалью, а я как художник получила после выставки личный экземпляр книги «Русское народное искусство на 2-ой Всероссийской выставке в Петрограде в 1913 году» издания Главного управления земледелия и землеустройства, где в числе других иллюстраций были помещены и вышивки с[ела] Скопцы.

В том же 1913 году осенью в Киеве на Сельскохозяйственной выставке¹⁵ пункт наш был выставлен обширнее. Ковровое и вышивальное дело в Скопцах получило большую золотую медаль.

В 1914 году декоративные изделия села Скопцы были демонстрированы на 2-х выставках за границей. Одну в Берлине устраивало Министерство земледелия и землеустройства, другая, по инициативе Я. А. Тунгендхольда¹⁶, представляла собой отдел русского народного искусства при осенней выставке в Париже (Осеннем салоне)¹⁷. В связи с выставкой и участием в ней на-

APXIB

шими экспонатами я пробыла некоторое время в Париже. Там мне удалось увидеть декоративное искусство, выставленное в Осеннем салоне, и встретиться с художниками, работавшими над тканями, [такими] как Дюфи¹⁸ и Дюфрен¹⁹. В то время Дюфи изучал старые французские гравюры, и из них крупные примитивные цветы, напоминавшие наши лубочные картинки, давали ему пищу для крупных композиций. Был открыт магазин декоративных набивных тканей «Мартин»²⁰, в котором участвовали крупные художественные имена, в том числе и Дюфи. Народное искусство в виде лубка и свежие детские рисунки являлись наиболее интересными из композиций. Я вспомнила о своей маленькой коллекции крестьянских рисунков и показала их Дюфи. Он был в восторге и сказал, что я правильно делаю, собирая этот свежий материал, который еще заявит о себе.

По возвращении из Парижа мне не захотелось делать вышивки исключительно под влиянием старины, которая дает блеклость, нажитую временем. Свежий крестьянский рисунок и писанка толкали к яркости и движению. Но оказалось, что за это еще нужно бороться. Ни Киевское кустарное общество, имеющее выставку-магазин в Киеве, ни Полтавское губернское земство в лице постоянной выставки при кустарном складе в Полтаве не привыкли к яркости, любители старины привыкли к блеклым тонам, яркость казалась грубой, крестьянский рисунок не нравился. Видимо, нужно было его соответственно показать, чтобы он не терял, а выигрывал рядом с излюбленными рисунками с парчи и с церковных и панских вышивок. В новых своих композициях я решила базироваться более на современном крестьянском материале, рушнике, писанке, а не на 18-м столетии, и кроме этого привлекать к делу композиции самих вышивальщиц.

Н[а] взгляд[е] о пр[ивлеч]ении крестьян мы сошлись с художницей Н. М. Давыдовой²¹, руководившей кустарным делом в с[еле] Вербовка около м[естечка] Каменка²², гнезда декабриста Давыдова²³ и партизана Давыдова²⁴. У Давыдовой стала собираться прекрасная коллекция кре-

стьянских рисунков. К композиции для вышивок она привлекла, кроме того, многих в то время левых художников, [таких] как Любовь Попову²⁵, Экстер²⁶, Ольгу Розанову²⁷, Якулова²⁸. Искали цвет и динамику.

К 1915 году скапливается материал для выставки. И эта выставка осуществилась в Москве в декабре 1915 и январе 1916, в ноябре 1917 года в галерее Лемерсье под названием «Выставка современного декоративного искусства»²⁹, где были выставлены яркие вышивки Вербовки, вышивки и ковры скопецких мастерских, уже все это не в качестве копий со старины. Тогда же впервые были выставлены крестьянские рисунки и вышивки по ним. Особенно выделялись рисунки крестьянина Евмения Пшеченко³⁰ из с[ела] Вербовка. Выставка вызвала много отзывов в периодической печати, особенно детальный разбор посвятил ей критик Я. А. Тугендхольд в «Русских ведомостях», где он отмечал значение участия крестьян-художников и серьезность моей работы по изучению народного искусства в применении его в промышленности. Осенью 1917 г[ода] выстав[авка] в гал[ерее] Лемерсье («Вербовка»)³¹.

В то время шла и углубилась империалистическая война. В первый год она еще мало отозвалась на кустарных промыслах, а во второй год раздаточные пункты земств стали переходить на белье для фронта, к тому же на рынке обнаружился недостаток шелка, мишуры и других материалов. Наш пункт тоже не мог работать интенсивно.

Примітки

* Розшифровки цієї та решти аббревіатур, поданих в тексті:

Всекопромсоюз – Всероссийский кооперативно-промышленный союз

Вукопромкредитсоюз – Всеукраинский кооперативно-промышленный кредитный союз

Вукопромсовет – Всеукраинский кооперативно-промышленный совет

ВУЦИК – Всеукраинский Центральный исполнительный комитет

ГАХН – Государственная академия художественных наук

ИХП – Институт художественной промышленности

ККЭ – Коверкустэкспорт – Коверный кустарный экспорт (объединение)

ЕВГЕНИЯ ПРИБЫЛЬСКАЯ. ЖИЗНЕОПИСАНИЕ

КОГИЗ – Калужское областное государственное издательство

Кустпром – кустарная промышленность

Кустэкспорт – Кустарный экспорт (организация)

Мосбелье – Московское белье (трест)

Московшвей – Московский швейный (трест)

МОССХ – Московское отделение Союза советских художников

Наркомвнешторг – Народный комиссариат внешней торговли

Промкооперация – промысловая кооперация

РСФСР – Российская Советская Федеративная Социалистическая Республика

Собес – социальное обеспечение (органы)

Совнархоз – Совет народного хозяйства.

Торгпредство – торговое представительство

Укрхудожсоюз – Украинский художественный союз

ЦБ МОССХ – Центральное бюро Московского отделения Союза советских художников

ЦН, ЦНОПС – Центральная научно-показательная станция (Кустарный музей) Всероссийского кооперативно-промыслового союза

Экспортлен – Экспортный лен (объединение)

Экспортнабивткань – Экспортная набивная ткань (объединение)

Экспорттекстиль – Экспортный текстиль (объединение).

¹ В інших джерелах подаються різні дати народження Є. Прибыльської: 1877 (за ст. ст.) / 1878 (за нов. ст.) [17, с. 475], 1877 [1, с. 306], 1878 [23, с. 6], 1886 (за ст. ст.) / 1887 (за нов. ст.) [13, с. 77; 25, с. 33 та ін.], 1886 [23, с. 319 та ін.]. З огляду на те, що, як пише Прибыльська, вона закінчила гімназію, а художню освіту отримала пізно (1907), це аж ніяк не могли бути 1886–1887 роки.

² Нині – м. Рибінськ Ярославської обл. (РФ).

³ Віндава – офіційна назва м. Вентспілс (Латвія) до 1917 року.

⁴ Ідеться про Київський художньо-промисловий і науковий музей імені государя імператора Миколи Олександровича, заснований 1899 року (назва від 1904 р.). У побутовому скороченні – Київський музей імператора Миколи II.

⁵ Ідеться про Свято-Успенську Києво-Печерську лавру – православний монастир, заснований 1051 року. На початку ХХ ст. являв собою комплекс церковних, житлових і господарських споруд різного призначення. Про який саме лаврський храм (храми) йдеться у тексті, встановити не вдалося.

⁶ Прахов Адріан Вікторович (1846–1916) – мистецтвознавець, археолог, художник, реставратор. Закінчив Санкт-Петербурзький університет (1867 р., історико-філологічний факультет), упродовж 1867–1873 років вивчав історичні та художні пам'ятки за кордоном (Німеччина, Франція, Велика Британія, Італія, Австрія). У 1873–1887 роках викладав у Санкт-Петербурзькому університеті, а від 1875 року – ще в Імператорській академії мистецтв (від 1880 р. – професор). Упродовж 1885–1897 років

мешкав у Києві, керував будівництвом і внутрішніми опоряджувальними роботами Свято-Володимирського собору (1884–1896), викладав у Київському університеті (1887–1897). У 1897 році повернувся до Санкт-Петербурга, пізніше неодноразово приїздив в Україну.

⁷ Нестеров Михайло Васильович (1862–1942) – художник (станковий і монументальний живопис). Закінчив Московське училище живопису, скульптури й зодчества (1886 р.; у 1881 р. навчався в Імператорській академії мистецтв). Упродовж 1890–1895 та 1900–1910 років жив і працював (здебільшого) у Києві, у 1890-х роках брав участь у створенні розписів Свято-Володимирського собору. У 1910 році повернувся до Москви.

⁸ Нині – с. Веселинівка Баришівського р-ну Київської обл.

⁹ Семіградова Анастасія Василівна (у дівоцтві Авсеєнко, 1879–1932) – громадський діяч, меценат, організатор кустарного художнього промислу (текстиль) у с. Скопці Переяславського пов. Полтавської губ. (1910), де володіла маєтком. Закінчила Київський інститут шляхетних панянок (1896). Мешкала в Києві, Скопцях, Москві (від 1917 р. – постійно).

¹⁰ Іванов Василь Григорійович (1857–?) – революційний діяч, член організації «Народна воля». У 1884 році був звинувачений у підготовці державного замаху на життя імператора Олександра II. Засуджений за «процесом 14-и» до довічної каторги. Упродовж 1884–1904 років був ув'язнений у тюрмі Шліссельбурзької фортеці.

¹¹ Червоний Хрест політичний – загальна назва нелегальних у Російській імперії організацій. У тексті йдеться про один із напрямів – Товариство допомоги політичним засланим і ув'язненим, що під різними назвами існувало від середини 1880-х до 1917 року.

¹² Ідеться про українські народні сорочки.

¹³ Собачко Ганна Феодосіївна (у шлюбі Собачко-Шостак, 1895–1965) – художник (декоративне мистецтво – малювання, текстиль). Майстер народного мистецтва УРСР (1936). До художньої творчості прилучилася в кустарному осередку с. Скопці Переяславського пов. Полтавської губ. (у Є. Прибыльської), де жила і працювала. У 1932 році переїхала в Росію, жила і працювала в с. Черкізове Пушкінського р-ну Московської обл. в артілі «Експортнабивткань» (від 1949 р. – промислова артіль «Набивткань», від 1960 р. – державне підприємство Тарасівська фабрика «Набивткань»).

На невідповідність віку майстрині, зазначеному в тексті (1895) і поданому в офіційних джерелах (1883), першим звернув увагу С. Білокінь [2].

¹⁴ Вовк Наталя Юхимівна (1896–1970) – художник (декоративне мистецтво – текстиль). Майстер народного мистецтва УРСР (1936). До художньої творчості прилучилася в кустарному осередку с. Скопці Переяславського пов. Полтавської губ. (у Є. Прибыльської), де жила і працювала. Від 1935 року мешкала в Києві. Навчалася й працювала в Центральних експериментальних майстернях і Школі майстрів декоративно-прикладного мистецтва при Київському

APXIB

державному музеї українського мистецтва (1935–1937), реорганізованих у Київське республіканське художньо-промислове училище (1938), а згодом у Київське училище прикладного мистецтва (1949), де й викладала до 1957 року.

¹⁵ Ідеться про Всеросійську промислову та сільськогосподарську виставку, що відбулася восени 1913 року в Києві.

¹⁶ Тугендхольд Яків Олександрович (1882–1928) – художній критик, мистецтвознавець. По закінченні гімназії (1901) вступив до Московського університету (історико-філологічне відділення) і водночас – до Московського училища живопису, скульптури й зодчества. У лютому 1902 року був заарештований на нелегальній студентській сходці, після звільнення наприкінці того ж року подався до Мюнхена, де вступив до університету (юридичний факультет). Студював мистецтво в художніх школах Вайнхольта, Хофмана й Бронхофа, у майстерні А. Явленського (1905). Від 1905 року мешкав у Парижі, навчався живопису й літографії в Академії П. Рансона та майстерні А. Стейнлена. Від 1908 року почав публікуватися як художній критик та мистецтвознавець. Улітку 1913 року повернувся до Москви, невдовзі (за дорученням С. Щукіна) виїхав до Німеччини й Франції, звідки повернувся на початку Першої світової війни. У 1916 році працював літературним співробітником київського відділення Всеросійського земського союзу, з 1917 року – інструктором відділу зі справ музеїв та охорони пам'яток Народного комісаріату просвіти, з 1919 року – завідувачем відділу мистецтв у Криму. Від 1922 року мешкав у Москві, працював завідувачем художніх відділів періодичних видань (1922 р. – «Известия», «Красная нива», 1928 р. – «Правда»), завідувачем відділу образотворчих мистецтв Головного управління політичної просвіти (з 1923 р.), науковим секретарем і головою секції образотворчого мистецтва Народного комісаріату просвіти РРФСР (з 1926 р.). Водночас був співробітником Державної академії художніх наук (з 1927 р. – дійсний член).

¹⁷ Уперше на Осінньому салоні твори російського народного мистецтва (з колекції М. Тєнішевої) було експоновано 1906 року в складі Виставки російського мистецтва, організованої С. Дягілєвим.

¹⁸ Дюфі Рауль (1877–1953) – французький художник (живопис, графіка, декоративне мистецтво – текстиль, кераміка; театр). Студював образотворче мистецтво на курсах живопису Ш. Луйє при Художній академії у Гаврі (1891), в ательє Л. Бонна при Школі красних мистецтв у Парижі (з 1892 р.). Від 1911 року працював на замовлення французького модельєра й декоратора П. Пуаре (ескізи метражних тканин і окремих текстильних виробів, графіка), від 1912 року – італійського текстильного фабриканта Б'янкіні (фірма Б'янкіні і Фер'є, шовкоткацька фабрика в Ліоні).

¹⁹ Дюфрен Шарль (відомий також як Дюфрен Моріс, 1876–1936) – французький художник (живопис, графіка, декоративне мистецтво – текстиль). Навчався гравіруванню, а потім медальєрній справі у Ф. Понкарма. Упродовж 1910–1912 років мешкав в Алжирі, де почав займатися живописом. У 1913 році

повернувся до Франції, де створював проекти тканин для шовкоткальні «Прель» і ескізи килимів для фабрики в Обюссоні.

²⁰ Ідеться про магазин французького модельєра й декоратора П. Пуаре. У 1911 році він заснував дизайнерське підприємство (компанію) «Мартін» («Мартіна», назва на честь доньки). Вона складалася з експериментальної художньої школи для дівчат із робітничого середовища (викладач М. Г. Серуз'є), майстерні (ательє) та торгового дому (магазину). Пуаре купував найкращі взірці дитячої «безпосередньої» творчості та віддавав на опрацювання в ательє. Разом із цими мотивами художники використовували й власні розробки. Після втілення у матеріалі, готові вироби продавали в торговому домі. На початковому етапі ательє продукувало тільки текстиль і шпалери (що й зафіксувала Прибильська), пізніше значно розширило асортимент.

²¹ Давидова Наталя Михайлівна (у дівочтві Гудим-Левкович, 1875–1933) – художник (декоративне мистецтво – текстиль, розпис, ляльки), організатор кустарного художнього промислу (текстиль) у с. Вербівка Чигиринського пов. Київської губ. (1912), колекціонер, член Київського кустарного товариства. Закінчила Київське художнє училище (1907). Жила і працювала в Києві, Вербівці, Москві, від 1921 року – за кордоном (Берліні, Парижі).

²² Нині – с. Вербівка Кам'янського р-ну Черкаської обл.

²³ Давидов Василь Львович (1792–1855) – полковник у відставці, учасник Вітчизняної війни 1812 року і зарубіжних походів. Декабрист, член Південного товариства (1821–1825), один із директорів Кам'янської управи. У 1826 році засуджений до довічної каторги.

²⁴ Давидов Денис Васильович (1784–1839) – генерал-лейтенант, герой Вітчизняної війни 1812 року (командир гусарського полку і партизанського загону). Поет, військовий теоретик.

²⁵ Попова Любов Сергіївна (у шлюбі Едінг-Попова, 1889–1924) – художник (живопис, графіка, декоративне мистецтво – текстиль; театр). Закінчила московську гімназію Арсенєва (1906), навчалася на педагогічних курсах А. Алфьорової (філологічне відділення). Образотворче мистецтво студювала в Москві (студія С. Жуковського, 1907 р.; Школа рисування та живопису К. Юона та І. Дудіна, 1908–1909 рр.; студія «Башта», від 1912 р.) і Парижі (Академія «Ла Палетт», 1912–1913 рр.). Жила й працювала здебільшого в Москві (у 1918–1919 рр. – у Ростові-на-Дону).

²⁶ Екстер Олександра Олександрівна (у дівочтві Григорович, 1882–1949 рр.) – художник (живопис, графіка, декоративне мистецтво – текстиль, кераміка, ляльки; театр, кіно). Закінчила Київську гімназію св. Ольги (1899). Навчалась у Київському художньому училищі (1901–1903, 1907–1908), студювала мистецтво в паризькій Академії Гранд Шом'єр (1907). Жила і працювала в Києві, Одесі, Москві, Санкт-Петербурзі, Парижі (з 1905 р. – періодично, з 1924 р. – постійно).

²⁷ Розанова Ольга Володимирівна (1886–1918) – художник (живопис, графіка, декоративне мистецтво –

ЕВГЕНИЯ ПРИБЫЛЬСКАЯ. ЖИЗНЕОПИСАНИЕ

Анастасія Семиградова. 1910-і рр.

Євгенія Прибильська. 1910-і рр.

У маєтку А. Семиградової. Сидять (зліва направо): Є. Семиградова, А. Семиградова, Є. Прибильська, О. Прибильська; стоять (зліва направо): невідома, Ф. Леонтович, А. Новикова. 1910-і рр. с. Скопці Полтавської губ.

APXIB

Ганна Собачко-Шостак
(ліворуч) і Параска
Власенко. 1920-і рр.

Наталя Вовк. 1930-і рр.

Яків Тугендхольд. 1920-і рр.

ЕВГЕНИЯ ПРИБЫЛЬСКАЯ. ЖИЗНЕОПИСАНИЕ

Рауль Дюфі. 1910-і рр.

Шарль Дюфрен. 1930-і рр.

Олександра Екстер на виставці
«Магазин». Москва. 1916 р.

Наталя Давидова. 1910-і рр.

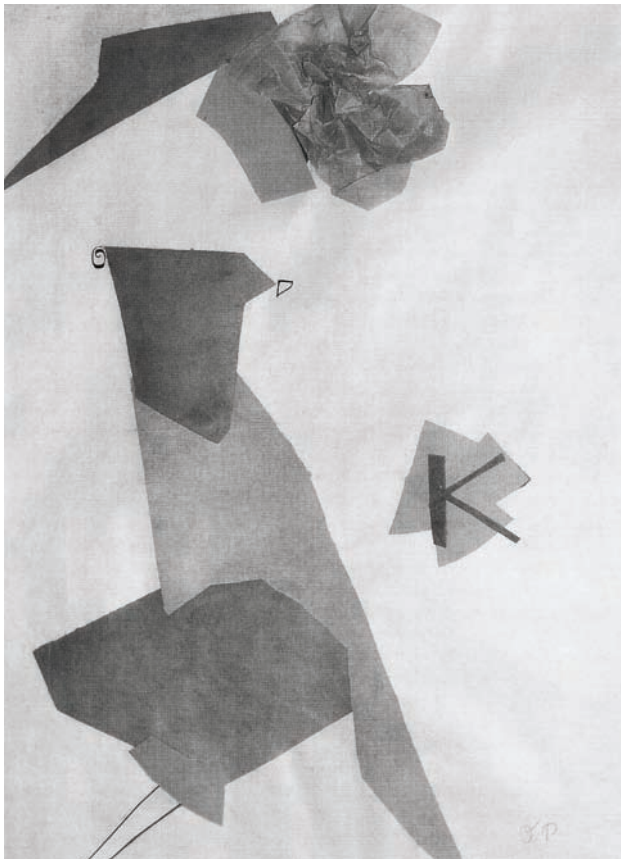
APXIB

О. Розанова. Автопортрет.
Папір, сангіна. 1917 р.
Приватна збірка

Любов Попова в майстерні.
Москва. 1919 р.

В. Степанова. О. Розанова танцює.
1918–1919 рр. Папір, аплікація.
Приватна збірка

О. Розанова. Колаж. 1917–1918 рр.
Папір, аплікація, туш. Приватна збірка

ЕВГЕНИЯ ПРИБЫЛЬСКАЯ. ЖИЗНЕОПИСАНИЕ

текстиль), поетеса. Закінчила гімназію у Володимирі-на-Клязьмі (1904). Образотворче мистецтво студіювала в Москві (Школа рисування та живопису К. Юона та І. Дудіна, Училище живопису та скульптури О. Большакова, Строгановське центральне художньо-промислове училище, 1904–1910 рр.) і Санкт-Петербурзі (художня школа Є. Званцевої, з 1911 р.). Жила і працювала здебільшого в Москві (у 1911–1914 рр. у Санкт-Петербурзі). У 1918 році стала членом відділу образотворчого мистецтва Народного комісаріату просвіти і керувала (разом з О. Родченком) його художньо-промисловим підвідділом.

²⁸ Якулов Георгій Богданович (вірменською – Якулян Геворг, 1884–1928) – художник (живопис, графіка, декоративне мистецтво – текстиль; театр). Від 1893 року мешкав у Москві, навчався в Лазаревському інституті східних мов. Образотворче мистецтво студіював у Школі рисування та живопису К. Юона та І. Дудіна (1901) і Московському училищі живопису, скульптури й зодчества (1901–1903). Служив в

армії, брав участь у російсько-японській війні. Після поранення під Харбіном повернувся до Москви і 1905 року розпочав мистецьку діяльність. Жив і працював здебільшого в Москві, періодично – в Парижі, останні роки життя – в Єревані.

²⁹ Неточність автора. Упродовж 1915–1917 років у Москві відбулися три значні виставки декоративного мистецтва: виставка сучасного декоративного мистецтва (листопад 1915 р., Галерея Лемерсьє), виставка художньої індустрії (кінець грудня 1915 – січень 1916 рр., Галерея Лемерсьє), друга виставка декоративного мистецтва (грудень 1917 р., Салон Михайлової). Твори народних майстрів було експоновано на першій і третій.

³⁰ Пшеченко Євмен (1880–1933) – художник (декоративне мистецтво – малювання, текстиль, ляльки). До художньої творчості прилучився в кустарному осередку с. Вербівка Чигиринського пов. Київської губ., де жив і працював.

³¹ Неточність автора. Див. примітку № 29.

Підготовка до друку, коментарі та підбір ілюстрацій Ю. Смолій

SUMMARY

Yevheniia Ivanivna Prybylska (1880? – 1948) was a painter, art critic and collector – quite known figure in the history of Ukrainian art. Her artistic gift, pedagogic abilities and organizing skills had left an appreciable mark in several creative branches. Prybylska worked in 1910s–1940s; therefore she had not been passed over the wars, famishments and repressions of the Soviet totalitarian epoch. Nevertheless, unlike the vast majority of her generation, she did not emigrate and proceeded the cause chosen in youth.

Ye. Prybylska can not be unreservedly attributed to the avant-garde masters, although she was acquainted with many of them and participated in common projects and exhibitions. The sources of the artist's creative work should be looked for rather in the art of the Modern epoch, the Baroque embroidery and carpet weaving with folk art (mostly Ukrainian one) than in theoretical constructs of latest trends of that time. She perceived folk art not only as a source of inspirations but also as a certain system, she had to assist the development of which as a painter, organizer and popularizer.

The Ukrainian art criticism considers predominantly the first, *Ukrainian*, period of the artist's creative activity. Practically every publication contains the quotations and references to her *Biography*. The comparison of the published materials has detected certain dissimilarities. The first complete publication of the original of the document is accompanied with the necessary annotations (commentaries) that permit not only to specify the facts but also considerably broaden the conception about the activities of Prybylska as well as the times when she had to work.

Keywords: Yevheniia Prybylska, Natalia Davydova, Olha Rozanova, Tetiana Karavasyliieva, Skoptsi, Verbivka, Reshetylivka, folk art, homemade points, domestic craft industry, artistic industry, embroidery, carpet weaving, painter's biography.

Продовження в «Студіях мистецтвознавчих», 2015, чис. 2 (50)